

Hatvanéves a nyilvános könyvtári szolgáltatás Baján

Az Ady Endre Városi Könyvtár és Művelődési Központ Helyismereti Gyűjteményében év vége táján rendszeresen elkészül a következő évre vonatkozó évforduló-naptár, amely a Baja városához köthető évfordulókat gyűjti össze. A 2008. évben aktuális adatok kiemelése során tűnt fel, hogy intézményünk kerek évfordulóhoz közeledik.

Baján 1948. április 4-én nyitotta meg kapuit a városi közkönyvtár.

Az ötvenéves évforduló ünneplése 1998-ban elmaradt, így különösen fontosá vált számunkra, hogy ezúttal ünnepélyes kereteket adva megemlékezzünk városi könyvtárunk indulásáról, évtizedeiről. Amel-

lett, hogy jóleső érzéssel tekintünk vissza a bajjai, több mint fél évszázados közkönyvtári múlt-
ra, az évforduló jó alkalom arra, hogy *a könyvtár történetét, mindennapjait bemutatva*, mind a fenntartó helyi önkormányzat, mind az olvasók, illetve bármely betévedő érdeklődő számára (akik a könyvtári munkából csak a „jéghegy csúcsát”, a kölcsönzést látják) *érezkeltsük a könyvtári munka sokrétűségét, fejlődését, a közművelődésben betöltött jelentős szerepét.*

A könyvtár fejlődését szemléltetően mutathatja be egy kiállítás, melynek gerincét a könyvtár részletes története alkotja, s ehhez kapcsolódóan kezdetből tervben volt egy bibliográfia készítése is, mely a könyvtárról megjelent cikkeket gyűjti össze.

Ami a bajjai városi könyvtár történetének eddigi feldolgozásait illeti, csupán néhány szakdolgozat készült, melyek a kezdeteket csak nagyon vázlatosan érintették, és inkább a nyolcvanas évektől tekintették át a könyvtár fejlődését, azt is felületesen.

A részletes, pontos történet felelevenítéséhez vissza kellett menni a forráshoz: a könyvtárról

megjelent cikkeket felkutatni, könyvtári iratokat, beszámolókat átolvasni, a történeti szempontból fontos adatokat, információkat feljegyezni, majd pedig az adatokat formába önteni.

A könyvtártörténeti kutatások és a bibliográfia készítésének időigénye miatt az évfordulót nem tudtuk áprilisban megtartani, ehelyett áttettük október hónapra.

A méltó megemlékezésre 2008. október 29-én (szerdán) 10 órakor került sor, a rendezvény védnöke Révfy Zoltán polgármester volt. Az ünnepi műsor az Ady Endre Városi Könyvtár és Művelődési Központ vezetőjének, Letenai Máriának köszöntő szavaival kezdődött, majd Bán Béla, a bajai kulturális bizottság elnöke vette át a szót, aki beszédét hármasszoros gondolatmenetre építette. Elsőként idézte Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbit, aki a bajai holokauszt megemlékezések alkalmain többször is említette, mennyire örül,

hogyan az egykori zsidó templomból a könyvek temploma lett. Másodsorban (úgy is, mint református lelkész) a könyvek könyvéről, azaz a Bibliáról szólt, mint ami nagy hatással volt az európai társadalomra, a kultúra kialakulására, végezetül némi történelmi visszatekintést adva felidézte, mennyi negatív esemény történt 1948-ban (pl. padlássöprés, egyházak szétverése), s hozzátette, emellett igazán jó kezdeményezések is voltak, mint például a nyilvános könyvtári szolgáltatás elindulása.

A kiállítást hivatalosan Gerő Gyula nyitotta meg, aki az „alapozás” éveiben, 1950 és 1952 között vezette a bajai nyilvános könyvtárat.

A közkönyvtár hajnalát megidéző visszaemlékezésében vázolta az országos előzményeket, az 1945 előtti időszak könyvtári ellátatlanságát, a könyvtáralapítási törekvéseket, felidézte, milyen szokatlan módon került a bajai könyvtár élére, meg-

emlékezett egykori munkatársairól: Takáts Endre főlevéltárnokról, a levéltár, múzeum és könyvtár fő életétől, Zéltay Annuskáról, az első könyvkölcsönzőről és Végyári Antal hivatalsegédéről.

Néhány ismert nevet is említett, olyanokét, akik a bajai könyvtári munka kezdeteinél – „aktívaként” (ma aktivistáknak mondanánk) – beszéltek, mint pl. Bárdos Ferenc tanító, később főkönyvtáros, a gimnazista Kőhegyi Mihály, későbbi bajai múzeumigazgató, vagy az író, publicista Száraz György (1930–1987), aki ekkor Baján sorkatonai szolgálatát töltötte.

Szavai nyomán, emlékeit követve megelevenedett előttünk közkönyvtárunk „hőskora”.

Kiemelte, hogy a Bajai Városi Könyvtár az 1945 után alapított, folyamatosan működő városi könyvtárak között a legelsők egyike volt, a Weöres Sándor, majd Csorba Győző által vezetett pécsi városi könyvtár létesítése is Baja után következett.

Gerő Gyula visszaemlékező előadása után a program irodalmi-zenés műsorral folytatódott, melynek közreműködői voltak a *Kaméleon Csoport* tagjai – akik egykori könyvtárosaink szépirodalmi műveiből adtak elő néhány verset, illetve novellát – és a helyi *Liszt Ferenc Alapfokú Művészetoktatási Intézmény növendékei*, akik barokk zeneműveket játszottak.

Ezt követte a kiállítás megtekintése, melynek négy tárlóján az 1948. április 4-én alakult nyilvános könyvtár történetét mutattuk be, kronológiai sorrendben, képekkel illusztrálva. Külön tárlón, egy-egy oldal terjedelmű életrajz és fotó mellett emlékeztünk meg a *bajai közkönyvtár vezetőiről* a kezdetektől napjainkig. Néhány tárlóban az '50-es évektől napjainkig a könyvtár belső tereit, rendezvényeit, mindennapjait megörökítő fotók válogatása látható.

A bajai városi könyvtárt – hosszú évek óta tartó helyhiány, zsúfoltság után – 1985-ben egy volt zsinagóga épületében helyezték el, annak felújítását követően. A kiállítás egyik tárlójában a zsinagóga épületének története olvasható a kezdetektől a hetvenes évekig, amikor a bajai zsidók eladták azt a városnak, kulturális célú hasznosításra. A történet mellett látható nagyméretű képek a zsinagóga felújítást megelőző, leromlott állapotát illusztrálják. A következő tárló az épület felújításának részleteit, könyvtárrá alakításának történetét tartalmazza, a mellékelt fotók a felújított zsinagógát mutatják, a könyvtár beköltözését az épületbe, illetve az ünnepélyes átadás pillanatait.

A könyvtár keretein belül indult 1996-ban irodalmat szerető, vers- és prózaírást gyakorló, alkotni vágyó emberekből a *Sugó-kör*, s két év múlva jelent meg negyedéves folyóiratuk, kezdetben *Sugó-kör*, majd *Jelkysváros* címen, amely a Sugó-kör tagjainak válogatott írásait tartalmazta. Az ezredfordulóval indult el – városi támogatással – a könyvkiadványaik sora, elsőként az *Egyszerű jel* című antológiával. A kiállításon a könyvtár irodalmi körének, a Sugó-körnek a tör-

ténete is olvasható, illetve a megjelent kiadványaik egy-egy példánya reprezentálja alkotó tevékenységüket.

2000. szeptember 25-én a könyvtárban elindult egy helyismereti klub, amely a város amatőr és hivatásos helyismereti kutatói számára biztosítja a találkozást, a kutatási eredmények megosztását. Az évfordulós kiállítás egyik tárlója a *Bárdos Ferenc Helyismereti Klub* történetét tár-

ja az érdeklődők elé, a klub üléseit, eseményeit megörökítő fotók kíséretében.

Könyvtárosok azokból lesznek, akik szeretik a könyveket – ebben a megállapításban, azt hiszem, nincs semmi meglepő. De igaz az, hogy aki szereti a könyveket, maga is íróvá válik? No, ez már nem törvényszerű. Könyvtárunkban azonban az évek folyamán több munkatársunk volt, akinek életében megvalósult: a könyvtári szakirodalom és/vagy szépirodalom terén alkotott maradandót. A most rendezett kiállításon egy-egy tárlóban róluk is megemlékeztünk: könyv alakban kiadott műveik megtekinthetők *Alkotó könyvtárvezetőink*, illetve *Alkotó könyvtárosaink* cím alatt összegyűjtve.

Az ünnepünkön megjelentek ajándékba kapták az Ady Endre Városi Könyvtár és Művelődési Központ kiadásában októberben megjelent

Cikkek tükrében a bajai városi könyvtár. Válogatott bibliográfia rövid könyvtártörténettel 1948–2008 című művet.

A kiállítás megtekintése jó hangulatú, oldott baráti beszélgetéssel folytatódott, „fehér asztalnál”, az elmaradhatatlan bajai halászlé kíséretében.

Blága Borbála

a fotókat készítette *Zalavári László*

Németi Ferenc nevét vette fel a tokaji városi könyvtár

Bensőséges ünnepséget tartottak október 27-én Tokajban. Az alkalmat az szülte, hogy 45 évvel ezelőtt alakult meg a település könyvtára.

Magát a megemlékezést áthatotta, hogy ez az olvasók, s csak másodsorban az intézmény ünnepnapja. Ezért sikerült szép és emlékezetes ünnepséget tartani.

Tokaj az ország egyik nevezetes települése: lélekszámához képest kiugróan magas a könyvtárlátogatók száma. Ez a szellem most is tapasztalható volt: nyolcvan meghívottból több mint hatvanan eljöttek ünnepelni. Nagy figyelemmel, csillogó szemmel követték végig az est programját.

Kis zenei blokkot adott elő *Posta Lilla* és *Mestyák Melánia* hetedik osztályos tanuló. Aztán *Májér János* polgármester méltatta a könyvtár szerepét. Ahogy kiemelte: „Büszkék lehetünk arra, hogy a kultúrának a városban szép létesítmények adnak otthont, s ezeket közösen sikerül tudománnyal, szellemekkel megtölteni. A városépítés nemcsak falak emelése, de a magas kultúra meghonosítása is. Ebben megvan a sajátos szerepe a városi könyvtárnak, amely nem egyszerűen az olvasás vagy az internetezés helyszíne, de a helyi kis-közösségek kovácsolódásának színtere is.”

Zelenákné Ónodi Csilla könyvtárvezető az elmúlt negyvenöt évnek elsősorban a kezdeteiről beszélt, kiemelve az ol-

vasók és a könyvtárosok egymásra találását, szakmailag pedig a könyvtári állomány olyan irányú kifejlesztését, mely jól szolgálta a helyi társadalom sokszínű érdeklődését, önművelési lehetőséget nyújtva a szellemi fejlődésre. Megemlékezett *Oláh Istvánnéról*, a könyvtár első vezetőjéről, szervezőjéről, majd a többi könyvtárosról, akik mind szívük szerint szolgálták ki az olvasókat, s egyéniségükkel hozzátettek valamit a könyvtár hangulatához. Köszönettel beszélt az önkormányzat állományfejlesztéshez nyújtott segítségéről s arról, hogy tíz évvel ezelőtt lehetőséget

